

Vai stiklotā metāla karkasa ēka ir atvērta? Jā un nē.
Caurredzamību var minimalizēt ar pārbīdāmajiem koka
ekrāniem, kas šoreiz nodrošina abas iespējas.

Raimonda Paula māja – studija Baltezerā

Projekta autors – arhitekts
Juris DAMBIS. Būvfirma «Vincents».
Sanitārā tehnika – «Reaton»,
«Komforts», «Dizaina nams».
Projekts un realizācija – 2001. g.

Savulaik, tālajos pagājušā gad-
simta divdesmitajos – kā uzskata
Misa van der Roes biogrāfi,
Meistara mīlestība uz metālu un stiklu
noveda viņu pie paradoksālas formas
idejas, kas realizējās kā «tukša telpa»
universalai funkcijai. Ideju neinteresē-
ja ēku plastiska tēlainība, glezniecis-
kums un citi iepriekšējo laikmetu, tādu
kā jūgendstila, arhitektūras izteiksmes
līdzekļi. Turīgums pret materiālu fak-
tūram izpaužas ļoti selektīvā to atlase

ar izcili augstām prasībām pret to eks-
pluatācijas un apdares ipašībām.

Pirms gadiem divdesmit Raimonda
Paula kaimiņš, arhitekts Juris Dambis,
rekonstruēja komponistam piederošo
vasaras dzīvojamo ēku pie Balteзера,
kura bija celta 60. gados pēc arhitekta
Ulda Zaķa projekta. Rezultāts bija
raksturīgs laikam, kad Latvijā ienāca
agrīnā postmodernisma idejas ar to
respektu pret vēsturisko stilu arhitek-
tūru. Jaunajos laikos, pieaugot prasi-

bām pēc dzīves vides kvalitātes un tagad jau atvertajam pasaules dizaina realizācijas piedāvājumam, klients izskīrās par iespēju būt jaunai ēkai – studiju uz tā paša, gan nedaudz palielināta gruntsgabala. Racionālais un emocionālais līdzsvars starp ēkām, kuras šķir vesela paaudze, pastāv. Simbiozi jeb labyēlīgu sadzīvošanu uztur abām kopīgais mājas vārds «Mezrozīte», kura izcelsme saprotama katram komponista talanta cienītājam un atbilst lau-

ku romantisma stila tumsinātajam koka namam ar slīpu jumtu un sikrūšu logiem. Abus apjomus vienā zemesgabalā vieno arī jaunbūvei izvēlētais koka daļu apdares tonis – «Oregona».

Arhitekts ēkas koncepta pamatā liecis videi draudzīgu principu – dabai atņemto zaļās zāles laukumu būvniecības rezultātā turpat ir jākompensē ar tāda paša izmēra zāles laukumu – apzaļumota jumta formā. Realizācijas gaitā gan noskaidrojās, ka īpašniekam

padomā arī kāds saviesīgāks pasākums augšējā ēkas līmenī un tā dēļu klājs uz plakanā jumta daļēji ir nomainījis arhitekta iecerēto zālienu. Autora iecerēto ēkas dialogu ar dabu uztur arī vecais dikis, kuru bija paredzēts savienot ar ezeru, bet, minimalizējot izdevumus, tas saglabāts kā atsevišķa ūdenskrātuve. Apjomīgā un dzīvā veidojuma sienas nostiprinātas ar koka paļu rievsienu, un regulāri tīrītā ūdenskrātuve atbilst ēkas noteiktajam

Būvprojoms ir lakonisks un grafisks. Nelielais bākas luksturis vainago plastiski nozīmīgāko ēkas elementu – vitru kāpnes.

Ēkas plāns.

Jumta dēļu klājs ir nomainījis arhitekta iecerēto zālienu.

Aizrašanās ar metāla karkasu un stikla virsmām neatstāj vietu plastiskām formām un materiālu faktūru spēlēm. Savstarpēji šķelošās plaknes un līnijas praktiski ir viss šādas arhitektūras izteiksmes līdzekļu arsenāls. Principus, kas visvairāk bija raksturīgi Misa van der Roes daiļradei un arī tai sekojošajam minimālismam, pēdējā desmitgade ir papildinājusi ar atziņu kokam. Tas nav panēmienu kopums, kuru sešdesmito gadu Latvijā apzīmēja kā «listišu stilu». Nav salīdzināmas toreizējās un tagadējās būvindustrijas tehniskās iespējas, kas tagad jau piešķir ēkai rūpnieciska ražojuma precizitāti.

Arhitekts sadarbībai izvēlējās «Vincenta» grupu, kura sava līdera Leona Jak-

rīna vadībā stilīgi un pamazām Latvijai «atdod» modernisma pamatvērtības – godīgu un atklātu arhitektūru. Ēka, protams, nav novitāte pasaules mērogā, bet tik «misiāniski» tīrs «produkts» līdz pārskatāmajam Baltijas mēroga horizontam nav redzams. Ēkas karkasam ir galvenā organizējošā loma, un tā racionālajā projektā liela nozīme ir firmas «Vincents» izstrādātajai unificētu modulu sistēmai, kas dod iespēju maksimāli ātri veikt būvdarbus divos mēnešos būvniecībai visnelabvēlīgākajos klimata apstākļos.

Nav nejausību, tēlaini gribētu asociāciju, ir tverti un padzīlināti vispārējie telpu veidojošās mākslas jēdzieni, kas sumējas universālās formas arhitektūrā. Ēkas arhitektūra nav tēlaina vai precīzak –

tās saturs atklājas tikai pašā vispārīgākajā līmenī, jo savstarpēji šķelošās plaknes un krustojošās līnijas dod iespēju uztvert ēku kā vienu telpu. Apjoms ir lakonisks un grafisks, vērotājs var tikai izteikti minējums par norisēm tās saturā.

Vai stiklotā metāla karkasa ēka ir atvērta? Jā un nē. Cilvēka vēlēšanās no sava mājokļa pārredzēt apkārtni, it īpaši, ja tā ir skaista un mainīga dabas aina, ir mūžīga, tāpat kā vēlēšanās būt neredzamam kādam vērotājam no malas. Arhitekts respektē gan lielo stikloto virsmu dotās iespējas – caurredzamību ainaviski vērtīgo skatu virzienā, gan trūkumus – labu mājas sadzīves pārskatāmību no ielas. Pēdējo var minimalizēt ar pārbidamajiem koka ekrāniem, kas šoreiz nodrošina abas iespējas, bez

Raimonds Pauls House – a Studio at Baltezers

Architect Juris Dambis has based the project of the house on an environment-friendly concept – the lawn removed as a result of the construction works has to be made up for by covering the roof with a lawn of the similar size on the roof. During the implementation process, the lawn on the flat roof designed by the architect was partly replaced by an inlay of planks as desired by the commissioner. The intended dialogue with nature has also been maintained with the help of a pond.

The architect chose group «Vincentis» under the supervision of its leader Leons Jakrins for the co-operation and it stylistically and gradually «gave back» the basic values of the modernism to Latvia – fair and open architecture. The structure of the building plays the main organising role and the unified module system used by the enterprise «Vincentis» has a significant part in its rational project allowing the specialists to finish construction works within two months even in the most unfavourable weather.

There are no accidental, picturesque associations in the house, the architect has grasped and deepened common room-forming art concepts summing them into archi-

ture of a universal form. The architecture of the building is not picturesque, and its content is uncovered on the most abstract level as the intersecting planes and crossing lines grant the opportunity to perceive the building as a single room. The volume is laconic and graphic; the viewer can only guess what goes on inside.

Is the glazed building with metal structure open? Yes and no. The natural desire of a human being to view the surroundings of the house through a window, especially in cases when the landscape is so beautiful and varying, is eternal, just as the desire to remain unseen for any detached observer. The architect respects both the advantages of the big glazed surfaces – lucidity in the direction of the valuable landscapes – and the drawbacks – the way it lets the passers-by watch the everyday life of the inhabitants of the house. The latter problem can be diminished with sliding wooden shields, which ensure both the mentioned possibilities; additionally, one can form special rooms for smaller groups of guests, for storing seasonal inventory, etc. It has to be remarked that the close location of Lake Baltezers has initiated a new and extraordinary idea – it is a small lighthouse,

which rises above the roof and can be relatively well seen by every sailor in the dark hours of the day.

The buildings of the modern movement are retiring gradually, but there are collectors owning Le Corbusier and Mies van der Rohe works, that is, buildings managed as cult objects – with an admittance of those «anointed to the style». It seems that Raimonds Pauls house does not have to worry about its fate. Its status as an eventual cultural monument will probably be discussed after several decades and it could be ensured if taking into consideration the fact that the proprietor of the house is a man of cult in Latvia with a repercussion far outside its borders. The critics describing «the kitchen of creative work» of artists sometimes say that music played during the process of creation leaves impact on the «product». A contrary deduction and simultaneously a task for the future musicologists can be set – has the newly built house affected the works of the composer since this year? The maestro's piano has now been brought as close to the nature as possible and in the spring it almost stands in water. ▀

Jānis Lejnietis, Dr. Arch.